

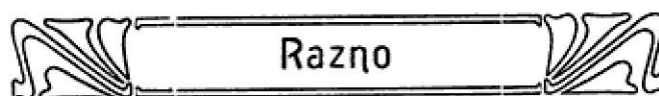
učiteljskega konvikta". Za to knjižnico je spisal tri zvezke, in letos ji je podaril rokopisov za tri nove snopiče. S posebno ljubeznijo deluje kot odbornik imenovanega društva od njega ustanovitve (1895); poleg tega je pa tudi najdelavnejši odbornik oziroma član vseh drugih društev napredne učiteljske organizacije in najzaslužnejši organizator slovenskega naprednega učiteljstva. Svojemu stanu in slovenski mladini je poklonil vse, kar sta najboljšega premogla njegova duša in srce! In kar njegovih telesnih in duševnih sil in dragocenega časa niso absorbirali boji za stan in šolo, jih je posvetil slovenskemu leposlovju. Mohorjanom je napisal obsežni povesti Veliki trgovec in Trije rodovi. „Priateljem mladosti, tovarišem veselja, bratom dela in naporov“ je poklonil svoje Bele rojake. Gabrščkova „Slovska knjižnica“ je objavila njegovi izvorni drami Sad greha, Sin; trodejanka „Katka Poljakova“ je ostala v rokopisu. Polni tehtnih idej in iskrene domovinske ljubezni so njegovi pesniški cikli, ki jih je priobčil v Zvonu in Slovanu. — Na mnoga veselejša, uspehov polna leta!

Devetdesetletnico je praznoval dne 8. vinotoka 1916 Luka Svetec, zdrav duševno in telesno. „Sedemdeset — mnogo je let“, tako je pel Stritar dr. Janezu Bleiweisu. Svetcu se jih je nanizalo dvajset več, on je dosegel med slovenskimi slovstvenimi in političnimi veljaki najvišjo starost. Naj jo nadaljuje do najskrajnejših mej in naj doživi dobo, ko se poleže svetovni vihar krog drage mu lipe slovenske, ki jo je opeval v svoji mladosti! Domu in rodu je bila posvečena njegova mladost, za nju moška leta; za doma rast, korist in slavo deluje še sedaj častiti stavec. Zgodaj je zastavil večje pero; izpod njega so vrele pesmi in povesti, pravljice in reki, jezikovne razprave in kritike, pravoslavni sestavki in uvodni članki; iz njegovih zgovornih ust so vrel v raznih zbornicah temeljiti govori v obrambo narodnih pravic; iz njegovega zlatega srca je kipela ljubezen do slovenske mladine, kar neovržno svedoči njegovo neumorno delo v Družbi sv. Cirila in Metoda, kateri je ustanovitelj, podpredsednik in častni član. Jubilar Luka Svetec je stal vedno v prvi vrsti kot neomahljiv voditelj, a hkrati je marljivo izvrševal v svojem obližju podrobno narodno delo. Njegovo delovanje, s katerim je proslavil dom in sebe, je naslikal pred 10 leti v „Ljubljanskem zvonu“ v krasni prigodnici Simon Gregorčič. Pesnikovemu sklepnemu voščilu se pridružujemo tudi mi, kličeči velezaslužnemu jubilarju: „A Večni tudi tu na sveti, daj dolgo srečno Ti živeti. On daj Ti oni čas zazreti, ko srečen bo naš dom in rod ...“

† **Evgen Sajovic**. Dne 31. oktobra 1916 je dokončal svoje življenje Evgen Sajovic, telovadni učitelj na II. državni gimnaziji v Ljubljani. Pokojni je bil rojen 12. maja 1880 v Kranju, kjer je maturiral l. 1901. Najprej se je odločil za pravništvo; toda zanimanje in ljubezen do proučevanja in gojenja telesne vzgoje mu je določila drugo smer. L. 1905 je napravil na dunajskem vseučilišču izpit za telovadnega učitelja, in je v tej lastnosti vstopil l. 1912 na II. državni gimnaziji. Pobudo za telovadbo je sprejel v telovadnici ljubljanskega Sokola, kjer ni svoje pažnje posvetil samo praktičnemu vežbanju, ampak tudi strokovnemu proučevanju telesnih vaj. Od 1896, toraj celo dvajsetletje, je verno služil Sokolstvu. Po dovršeni gimnaziji je stopil aktivno v njegove vrste. Skupno z rajnikom dr. Jankom Šavnikom je reorganiziral idejno in strokovno Sokola v Kranju, in mu je bil tudi nekaj let načelnik. Po ustanovitvi Gorenjske župe pa je bil ves čas njen načelnik. Vztrajno je deloval v vseh strokovnih odsekih, bodisi v organizaciji ali teoriji, pri praktičnem pouku ali pri novi terminologiji. Samostojno je izdal vadbeno knjižico za mladino od 6—14 leta: „Učenci in učenke“ I. del (1913) in „Priprava za vaditeljske

izpite" s češko-slovenskim terminološkim slovarčkom (1913). L. 1910 je ustanovil skupno z M. Ambrožičem telesnovzgojni strokovni „Vaditeljski list“, ki ga je s strokovnimi sestavki pretežno sam preskrboval. Bil je sotrudnik vseh slovenskih sokolskih glasil in ni bil le znan v slovenskih temveč tudi v čeških sokolskih vrstah. V pedagoškem listu „Popotnik“ je objavil (1913–14) slovenski prevod učne osnove in instrukcij za pouk telovadbe in prirejanja mladinskih iger na gimnazijah in realnih šolah. Pripravljala je izdajo telovadnih učnih knjig, toda zavrata bolezen je prečrtala vse njegove načrte. V sedanjih težkih časih, ko se spreminja vse, kar je urejevalo doslej odnošaje med človekom in človekom, se je zmanjšala vrednost poedinca, vendar zadene težko naš maloštevilen narod izguba slehernega kulturnega delavca, in z Evgenom Sajovcem je izgubila mlada, uprav razvijajoča se pa-noga telesnovzgojnega znanstva težko nadomestljivo moč. Časten mu spomin!

Br. Sokolov.

Otec Rogerij, govornik v novi ljubljanski stolnici. Dr. Jož. A. Glonar „Med reformacijo in romantiko“ (Lj. zvon XXXVI. 1916. št. 6. str. 265) piše: „Novost je podatek, da je o. Rogerij imel pri posvečevanju ljubljanske stolnice dve pridigi v slovenskem jeziku. Odkod ima ta podatek, tega Marn ne pove; iz Rogerijevega dela samega gotovo ne“ — nego iz „Historia cathedralis ecclesiae Labacensis auctore Joanne Gregorio Thalnitschero I. U. D. Labaei Anno MDCCI (Edidit A. Koblar) Labaci 1882. Dolničar popisuje konec spisa slavnosti, ki so se vršile v novi stolnici sv. Nikolaja, med njimi slovesen prenos ostankov sv. Vitala in Varije v nedeljo dne 29. velikega srpana 1706. Dopoldne je pridigal tedaj župnik iz Kranja Jakob Schilling, popoldne o. Rogerij: A prandio finitis Vesperis concionem piam ac salutiferam dixit P. Rogerius, Labacensis, Capucinus, qua finita officium Defunctorum pro benefactoribus dictum (l. c. 82). Dne 8. velikega travna 1707 je bila stolnica slovesno posvečena. Slavnosti so se vrstile osem dni. Ob osmini je bil popoldanski govornik o. Rogerij: Hora quarta pomeridiana finitis Vesperis tertia concio seu ultima slavonica habita fuit a R. P. Rogerio, Labacensi Capucino, ordinario dominicali concionatore Conventus eorum. Sumpsit textum: „Compleverunt, consacrarunt domum Domini et obtulerunt munera.“ (l. c. 87).

I. Pobiljšar.

Nekoliko narodnostne statistike o Poljaki. Prof. Stanislav Tync je po najnovejših virih sestavil statistično tabelo o narodnostnih, verskih, gospodarskih in šolskih razmerah Poljakov pod naslovom: Polska w cyfrach. Navajam nekoliko narodnostnih podatkov.

Rusija ima na ozemlju nekdanje Poljske z današnjimi 38,487.100 prebivalci 10,480.600 ali 27·20% Poljakov in sicer: V kongresni Poljski je izmed 13,058.000 prebivalcev Poljakov 9,424,000 ali 71·84%, Rusov je 6·74%, Nemcev 4·29%, Židov 13·42%; na Litvi in med Belorusi je izmed 12,915.000 prebivalcev 632.000 ali 5·53% Poljakov, Belorusov je 54·05%, Velikorusov 5·86%, Malorusov (Rusinov ali Ukrajincev) 3·60%, Židov 14·05%; med Malorusi je 424.600 ali 3·79% Poljakov, Malorusov je 76·85%, Židov 12·51% pri skupnem prebivalstvu 12,514.100.

Prusija ima na nekdanjem poljskem ozemlju z današnjimi 8,075.000 prebivalci 3,439.100 ali 42·59% Poljakov in sicer: Na Poznanjskem je med 2,099.800